02/04/2024

Μνήμη π. Πατρικίου Καλεώδη – Του Μητροπολίτη Μάνης κ. Χρυσοστόμου Γ’

/ Γνώμες

«Μνημονεύετε τῶν ἡγουμένων ἡμῶν, οἵτινες ἐλάλησαν ὑμῖν τόν λόγον τοῦ Θεοῦ, ὧν ἀναθεωροῦντες τήν ἔκβασιν τῆς ἀναστροφῆς μιμεῖσθε τήν πίστιν» (Ἑβρ. 13,7) μᾶς προτρέπει ὁ Ἀπ. Παῦλος. Ἔχοντας ὡς βάση, τήν ἀποστολική αὐτή προτροπή, χαράσσουμε τίς παρακάτω γραμμές γιά τόν ἀοίδιμο π. Πατρίκιο Καλεώδη, τόν γεραρό καί γεννάδα καί πάνυ ἱεροπρεπῆ αὐτό κληρικό τῆς Ἐκκλησίας μας. Θεωρήσαμε τοῦτο ἱερό χρέος μας, ἕνεκεν τῆς πιστῆς γνωριμίας ἐκ τῶν νεανικῶν χρόνων, τοῦ προσωπικοῦ πνευματικοῦ συνδέσμου ἀλλά καί τῆς συνεργασίας μας στήν Ἱ. Ἀρχιεπισκοπή Ἀθηνῶν.

*

Τῷ ὄντι, ὑπῆρξε ὁ π. Πατρίκιος σπουδαία ἱερατική μορφή τῶν τελευταίων

δεκαετιῶν ἐναποτυπώσασα ζωηρῶς τήν σφραγίδα τῆς προσωπικότητός του στό χῶρο καί τά δρώμενα τῆς Ἐκκλησίας.

Ὑπῆρξε ἕνας πνευματικῶς καλλιεργημένος ἀνήρ, μέ ἁπλότητα ἀλλά καί ἀρχοντιά, μέ κῦρος ἀλλά καί ταπεινοφροσύνη, μέ σπάνια γνώση τῆς Ἁγίας Γραφῆς καί ἀσυνήθιστη φιλολογική κατάρτιση. Βαθυστόχαστος, ἀλλά καί πρακτικός νοῦς. Ἕνας ἄξιος ποιμένας τοῦ λαοῦ τοῦ Θεοῦ στήν ἐνορία του ἀλλά καί Γραμματέας καί Διευθυντής ἀργότερα ἐπί σειράν ἐτῶν στά Συνοδικά Γραφεῖα.

Πάντοτε εὐπρεπής, σύνους, σοβαρός, ἀμετακίνητος ἀπό τίς χριστιανικές ἀρχές, ἀφιλοχρήματος, ἐλεήμων, εὐγενής, ρωμαλέος στήν ὁμολογία πίστεως, ἀκούραστος στήν διακονία σέ ὅποια ἔργα κατά διάφορα χρονικά διαστήματα τοῦ εἶχαν ἀνατεθεῖ, πάντοτε συνεργάσιμος καί δημιουργικός, κυριολεκτικά δοσμένος στήν Ἐκκλησία καί μόνον γιά τήν δόξα τῆς Κεφαλῆς αὐτῆς, τόν Ἰησοῦ Χριστό. Ἄν μία λέξη, θά θέλαμε, νά θέσουμε δίπλα στό ὄνομά του, θά ταίριαζε ἡ λέξη: Διάκριση. Αὐτή τήν «βασιλική ὁδό», ὡς ἀποκαλοῦν τήν ἀρετή τῆς διάκρισης, οἱ θεοφόροι ἅγιοι Πατέρες, τήν εἶχε στό νοῦ καί στήν ζωή του ὁ ἀείμνηστος. Σ’ ὅλα τά ζητήματα πού εἶχε ἐνώπιόν του νά διευθετήσει, τά ἐρωτήματα γιά ν’ ἀπαντήσει, τά προβλήματα γιά νά ἐπιλύσει, λεπτότατα θέματα πρός τακτοποίηση, ἡ διάκριση, ὑπῆρξε τό καθοδηγητικό κεφάλαιο, τό ὁδηγητικό φῶς καί τό πηδάλιο στά χέρια του. Οὔτε ὑπερβολές, οὔτε ἐλλείψεις. Οὔτε ἀκρότητες, οὔτε σχοινοβασίες. Ἀλλά συνδυασμός τοῦ «κατ’ ἀκρίβειαν» καί τῆς «κατ’ οἰκονομίαν», νόμων καί κανόνων, αὐστηρότητας καί ἐπιείκειας, θεοσέβειας καί νομιμότητας. Ποτέ δέν ὑπῆρξε στή διακονία του ἀμετρία δυσεβείας, ἀλλά βασίλευε συμμετρία εὐσεβείας, πορευόμενος σ’ αὐτή τήν ὁδό τῶν ἀρετῶν τῆς Ὀρθοδόξου πίστεως, τήν διάκριση.

Ἔτσι ὅλοι τόν ἐκτιμοῦσαν, τόν ἐσέβοντο, τόν ἄκουγαν μέ προσοχή, ζητοῦσαν τήν γνώμη του. Χαρακτηριστικές ἔχουν μείνει οἱ φράσεις του σέ πολλές περιπτώσεις καί μάλιστα στίς πιό δύσκολες στιγμές: «Ὅ,τι πεῖ ὁ π. Πατρίκιος» ἤ «Τό εἶπε ὁ π. Πατρίκιος, τέλος».

*

Ἔπειτα, ἡ ἐκκλησιαστική δεοντολογία καί ἡ κανονική τάξη, ἡ ἐθιμοτυπία ἦταν ἡ ἀγάπη του, ἡ ἀφοσίωσή του, ὁ ὥριμος καρπός τῆς ἐκκλησιαστικῆς του παιδείας καί τῆς ἱερατικῆς του σταδιοδρομίας. Περισπούδαστο τυγχάνει τό σύγγραμμά του ὑπό τόν τίτλον «ΚΩΔΙΞ ΕΙΔΙΚΩΝ ΘΕΜΑΤΩΝ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΤΙΚΗΣ ΤΑΞΕΩΣ ΚΑΙ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΤΙΚΗΣ ΕΘΙΜΟΤΥΠΙΑΣ ΚΑΤΑ ΤΑ ΕΝ ΤΗ ΕΚΚΛΗΣΙΑ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ ΚΥΡΙΩΣ ΙΣΧΥΟΝΤΑ, ΗΤΟΙ ΕΙΔΙΚΟΝ ΤΕΛΕΤΟΥΡΓΙΚΟΝ ΤΗΣ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ, Ἤ ΠΕΡΙ ΙΕΡΑΣ ΑΙΣΘΗΤΙΚΗΣ ΔΟΚΙΜΙΟΝ», σελίδες 741, ἔκδοση Ἀπ. Διακονίας, 2001. Εἶναι πολύ χαρακτηριστικά τά ὅσα γράφει ἡ Συνοδική Ἐγκύκλιος ὑπ’ ἀριθμ.

2718/10.8.2001 παρουσιάζοντας καί παραδίδοντας τόν Τόμον πρός τούς Σεβ. Μητροπολίτες τῆς Ἐκκλησίας μας: «Διά τοῦ μετά χεῖρας νέου τούτου Κώδικος σκοπεῖται ἡ ἐπί τό σαφέστερον καί ἀναλυτικώτερον ρύθμισις τῶν σοβαρωτέρων καί εἰδικωτέρων ζητημάτων Ἐκκλησιαστικῆς Τάξεως καί Ἐκκλησιαστικῆς Ἐθιμοτυπίας ἐν τῇ ἐπιθυμίᾳ ὑποβοηθήσεως καί ἐνημερώσεως πάντων τῶν Ἐκκλησιαστικῶν Ὀργάνων καί δή καί πρός ἀντιμετώπισιν τῶν ποικίλων δυσχερειῶν καί δυσκολιῶν, αἵτινες ἀναφύονται ἑκάστοτε, ὁσάκις τίθενται τοιαῦτα θέματα ἐν τῇ πράξει».

Ἀλλά ἀξίζει νά παραθέσουμε τά ὅσα καί ὁ ἴδιος γράφει στήν Εἰσηγητική του Ἔκθεση πρός τήν Ἱερά Σύνοδο: «Ἴσως ὑπό τινων, πάντως μή εἰδότων, ὁ ἐν λόγῳ Κώδιξ, νά θεωρηθῇ ἐνδεχομένως σχολαστικός ἤ σχολαστικίζων, ἀλλά τοῦτο, λέγομεν καί ἐπαναλαμβάνομεν, μόνον ὑπό τῶν μή ειδότων εἶναι δυνατόν νά ὑποστηριχθῇ, οἵτινες ἀγνοοῦσιν ὅτι οἱ ἑκάστοτε Ὑπεύθυνοι ἐπί τῶν πολυπλόκων αὐτῶν Θεμάτων ἔχουσιν ἀνάγκην ὅσον τό δυνατόν περισσοτέρων εἰδικῶν καί λεπτομερεστέρων πληροφοριῶν, ὁδηγιῶν καί γνώσεων διά τήν ὑπεύθυνον ἀντιμετώπισιν τῶν δυσκολωτάτων ἐκείνων ἐθιμοτυπικῶν θεμάτων, ἅτινα ἀπαιτοῦσι λεπτοτάτους χειρισμούς, τούς ὁποίους οἱ μακρόθεν ἑστῶτες καί θεώμενοι, ἄν μή ἐνίοτε καί τιμώμενοι, οὐδέ νά ὑποψιασθῶσι δύνανται. Ἴσως, τό περιεχόμενον τοῦ ἐν λόγῳ Κώδικος, διά τούς μή ὑπευθύνους καί μή ἐπαΐοντας, νά φαντάζῃ ὡς λαβυρινθῶδες, ἄν μή καί δυσνόητον καί δύσχρηστον, δι’ ἐκείνους ὅμως οἵτινες καλοῦνται καί ἐπιστρατεύονται ἐνίοτε, ἵνα ὑπευθύνως ἀντιμετωπίσωσιν ἐν τῇ πράξει τά ἐν λόγῳ θέματα, θά ἀποτελῇ Εἰδικόν Πιλότον καί Πυξίδα Ἱεράν, πρός ἀσφαλῆ καί αἴσιον αὐτῶν πλοῦν εἰς τό πέλαγος τῶν ἑκάστοτε εὐθυνῶν των, καίτοι βεβαίως ἑκάστη ἐκδήλωσις εἶναι αὐτοτελής καί ὁ σχεδιασμός καί ἡ ὑλοποίησις τῶν προγραμμάτων αὐτῆς ἄρχεται πάντοτε ἀπό μηδενικῆς βάσεως.

Βάσει πάντων τῶν ἀνωτέρω, ταπεινῶς φρονοῦμεν, ὅτι ἡ παροῦσα μορφή τοῦ ἐν λόγῳ Κώδικος εἶναι ἱκανή, ἵνα, ἐν συνδυασμῷ καί μετά τῶν εἰρημένων Συνοδικῶν Κανονισμῶν, ὑποβοηθήσῃ τό ἔργον τοῦ Προκαθημένου τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος, τῆς Ἱερᾶς Συνόδου αὐτῆς, τῶν Σεβασμιωτάτων Μητροπολιτῶν τῆς αὐτῆς Ἐκκλησίας, ὡς καί τό ἔργον τῶν ἁρμοδίων Ὑπαλλήλων τῆς Ἱερᾶς Συνόδου αὐτῆς, τῶν Σεβασμιωτάτων Μητροπολιτῶν τῆς αὐτῆς Ἐκκλησίας, ὡς καί τό ἔργον τῶν ἁρμοδίων Ὑπαλλήλων τῆς Ἱερᾶς Συνόδου, τῆς Ἱερᾶς Ἀρχιεπισκοπῆς Ἀθηνῶν, καί τῶν Ἱερῶν Μητροπόλεων, οἵτινες καί ἐπωμίζονται ἑκάστοτε τό βάρος τῆς εὐθύνης διά τήν προετοιμασίαν καί ὀργάνωσιν τῶν Μεγάλων Ἐκκλησιαστικῶν Ἀκολουθιῶν καί Ἑορτῶν, ὡς καί τῶν Ἱερῶν Τελετῶν καί Ἐκδηλώσεων, διό καί τό Γραφεῖον Ἐκκλησιαστικῆς Τάξεως καί Ἐκκλησιαστικῆς Ἐθιμοτυπίας, μετά πάσης εὐλαβείας, ὑποβάλλει αὐτόν πρός ἔγκρισιν τούτου ὑφ’ Ὑμῶν, ἵνα τῇ βοηθείᾳ

τούτου τά πάντα, ὅσον ἔνεστι, κατά τάς ὡς ἄνω Ἁγίας καί Ἱερᾶς Ἑορτάς, Τελετάς καί Ἐκδηλώσεις τῆς Ἐκκλησίας ἡμῶν τελῶνται οὐχί διά προχείρων ἑκάστοτε αὐτοσχεδιασμῶν, ἀλλ’ εὐσχημόνως καί κατά τάξιν, ὡς καί τό Ἀποστολικόν παράγγελμα ὁρίζει».

Ὁ συγκροτημένος, θαυμάσιος αὐτός Τόμος καταδεικνύει τήν ὁλοκληρωμένη παιδεία καί πλατειά ἐκκλησιαστική προσήλωση στό τοῦ Ἀποστόλου: «Πάντα εὐσχημόνως καί κατά τάξιν γινέσθω» (Α’ Κορ. 14,40). Αὐτό τό ἔργο ἔχει μείνει πλέον στήν ἱστορία καί τυγχάνει ἄξιο κάθε ἐπαίνου.

*

Ὅλοι ὅσοι τόν ἔζησαν ἀπό κοντά ἔχουν νά διηγηθοῦν περιστατικά ἐκκλησιαστικῆς διακονίας καί τάξεως σέ πολλές ἐκδηλώσεις. Ὁ ἴδιος κατηύθυνε καί συμβούλευε: - Πόσα βήματα θά κάμνεις, πώς θά περπατήσεις, πώς καί πού νά σταθείς, πώς καί ἄν πρέπει νά μιλήσεις, ποιά λέξη θά χρησιμοποιήσεις, πού θά καθήσεις, πώς θά χαιρετίσεις, πώς θά ἀναχωρήσεις, τί θά ἔχεις ἐνδυθεῖ ἱερατικῶς, τί θά ἔχεις μαζί σου. Ὅλα αὐτά στόν Ἱερό Ναό, στίς Ἱερές Ἀκολουθίες, σέ ἐπίσημες αἴθουσες καί ἐκδηλώσεις.

Χαρακτηριστικές προσέτι ὑπῆρξαν καί οἱ λιτές φράσεις του: «Δέν προβλέπεται τοῦτο» ἤ ἡ ἄλλη φράση του: «Νά διαφυλάξουμε τό κῦρος τῆς Ἐκκλησίας» ἤ «Παρακαλῶ εἰς τήν θέσιν σας», ἤ ἀκόμη: «Ἐμεῖς χρωστᾶμε στήν Ἐκκλησία, καί ὄχι ἐκείνη» ἤ ἡ φράση: «Οὐδείς σοφώτερος τῆς Ἐκκλησίας». Ὀφείλουμε νά ὁμολογήσουμε, ὅτι ὁ π. Πατρίκιος, ὅπου κι ἄν διηκόνησε, ἀπό τό Οἰκουμενικό Πατριαρχεῖο καί τήν Ἱερά Σύνοδο τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος καί τά Βασιλικά Ἀνάκτορα μέχρι τόν Ἱερό Ναό τοῦ Ἁγίου Νικολάου Χαλανδρίου, κατέδειξε ὅτι ἡ ἀξία μιᾶς προσωπικότητος βρίσκεται στό βάθος τῆς πνευματικῆς ἐν Χριστῷ ζωῆς καί στήν οὐσία τῆς ἀνιδιοτελοῦς προσφορᾶς στήν Ἐκκλησία καί στόν πλησίον. Δέν θά λησμονήσουμε ἀκόμη νά ὑπογραμμίσουμε τήν ἀγάπη του γιά τίς καθημερινές Ἱερές Ἀκολουθίες, τήν φιλοστοργία του πρός τόν κάθε ἐξομολογούμενο, τήν εὐσυνείδητη καί ἀκούραστη ἐπιμέλεια πρός τήν ἐπί σειράν ἐτῶν ἐν ἀσθενείᾳ εὑρισκομένη ἀείμνηστη ἀδελφή του Εὐφροσύνη, τήν Κατηχήτρια, μία ὁσιακή μορφή.

Συνελόντ’ εἰπεῖν: «Διττή οἶδε τήν σοφίαν, ἡ τῶν πραγμάτων ἀλήθεια˙ σοφίαν τήν ἐν λόγοις καί σοφίαν τήν ἐν ἔργοις». Ἔτσι κάθε εἶδος τῆς σοφίας, πραγματικά, διέλαμψε στό βίο τοῦ π. Πατρικίου Καλεώδη. Καί ὁ Θεός, μᾶς ἀξίωσε νά τόν γνωρίσουμε. Ἕναν ἱερέα μέ ἀδαμάντινο χαρακτῆρα καί ὑψηλό αἴσθημα εὐθύνης.

*

Βρισκόταν στή κλίνη ἀσθενείας τοῦ Νοσοκομείου «Ἀλεξάνδρα» στούς

Ἀμπελοκήπους καί τήν προτεραία τῆς ὁσιακῆς κοίμησής του κατά τίς μαρτυρίες ἰατρῶν καί τῆς μοναχῆς – ἀδελφῆς Φιλοθέης πού ἦταν δίπλα του ὑπηρετῶντας τον, σέ κάποια ἰατρική παρέμβαση εἶπε: «Γιατί μ’ ἐνοχλήσατε τώρα πού συνομιλοῦσα μέ τήν Παναγία καί τόν Πρόδρομο; Ποῦ θά τούς βρῶ πάλιν»; Καί ὅταν πλέον ἦλθε ἡ ὥρα τοῦ Κυρίου, ψέλλισε τά λόγια: «Εἰς τό ὄνομα τοῦ Πατρός καί τοῦ Υἱοῦ καί τοῦ Ἁγ. Πνεύματος. Ἀμήν» καί τότε, ἄφησε τήν ψυχή του νά φτερουγήσει στά οὐράνια σκηνώματα τοῦ Θεοῦ.

Ἄς εἶναι, αἰωνία του ἡ μνήμη.